

Maatregelen ter bescherming van de journalisten - identiteitskaart

Pilootdepartement: FOD Kanselarij van de Eerste Minister

Werkdocument 42

I. TOE TE PASSEN BEPALINGEN

A. Rechtsgrond

1. Internationaal recht

Protocol I - Artikel 79: Maatregelen ter bescherming van journalisten

- a) Journalisten die gevaarlijke beroepswerkzaamheden verrichten in gebieden waar zich gewapende conflicten voordoen, dienen te worden beschouwd als burgers in de zin van de eerste paragraaf van artikel 50.
- b) Zij dienen als zodanig te worden beschermd krachtens de Conventies en dit Protocol, mits zij geen acties ondernemen die een aantasting vormen van hun status als burger, en onverminderd het recht van oorlogscorrespondenten die zijn geaccrediteerd bij de strijdkrachten om van de in artikel 4, van de Derde Conventie verleende status te genieten.
- c) Zij kunnen een identiteitskaart verkrijgen, overeenkomstig het model dat is opgenomen in bijlage II bij dit Protocol. Deze kaart, die wordt uitgegeven door de regering van de Staat waarvan de journalist onderdaan is, op wiens grondgebied hij woont of waar het persagentschap of persorgaan waarbij hij in dienst is, zich bevindt, dient als blijk van zijn status van journalist.

2. Nationaal recht

- a) Wet van 03 september 1952 houdende aanneming van de Derde Conventie van Genève.
- b) Wet van 16 april 1986 houdende aanneming van de twee Aanvullende Protocollen bij de Conventies.
- c) Wet van 30 december 1963 betreffende de erkenning en de bescherming van de titel van beroepsjournalist.

- d) Koninklijk Besluit van 10 januari 1951 betreffende oorlogscorrespondenten maakt deel uit van ons vigerend recht.
- e) Koninklijk Besluit van 12 april 1965 tot instelling van identificatiedocumenten en -kentekens ten behoeve van de leden van de periodieke pers voor gespecialiseerde informatie.
- f) Koninklijk Besluit van 12 april 1965 tot instelling van identificatiedocumenten en -kentekens ten behoeve van de beroepsjournalisten en persbedrijven.
- g) Koninklijk Besluit van 16 oktober 1991 tot vaststelling van de organisatie en de werkwijze van de erkenningcommissie en van de commissie van beroep, alsook van de procedure van de indiening en het onderzoek van de aanvragen ter verkrijging van de titel van beroepsjournalist.
- h) Omzendbrief van de Minister van Binnenlandse Zaken van 4 februari 1983 houdende instelling van een identificatieteken ten behoeve van personen die technische bijstand verlenen aan beroepsjournalisten.
- i) Omzendbrief van de Minister van Binnenlandse Zaken van 10 april 1997 houdende instelling van een nieuw identificatieteken ten behoeve van personen die technische bijstand verlenen aan beroepsjournalisten.

B. Analyse van de te treffen maatregelen

1. Onder journalist dient te worden verstaan alle vertegenwoordigers van de media, zoals correspondenten, reporters, fotografen, cineasten en geluids-techniekers die deze functies als hun beroep uitoefenen. De wet van 30 december 1963 beschermt de titel van journalist.
2. Het statuut van journalist naar het recht inzake de gewapende conflicten is afhankelijk van de categorie waartoe hij behoort.
 - a) Journalisten die hun beroepsactiviteiten uitvoeren binnen de militaire eenheden als lid van de strijdkrachten. Zij zijn dus strijders in de betekenis van artikel 43 paragraaf 2 van het Eerste Aanvullend Protocol. Dientengevolge worden zij als krijgsgevangene beschouwd indien zij zich in de macht van de tegenpartij bevinden (P I - artikel 44 § 1).
 - b) Het burgerpersoneel, tewerkgesteld als journalist bij de Informatiedienst van Landsverdediging, wordt beschouwd als gevolg van de strijdkrachten zonder er uitdrukkelijk lid van te zijn. Er wordt hun een identiteitskaart model C (Zie Reglement A8 en artikel 4 A 4 en bijlage IV.A bij de Derde Conventie) verstrekt en, bij gevangenneming, genieten zij het statuut van krijgsgevangenen.
 - c) Journalisten zonder enige band met de strijdkrachten, die hun beroepsactiviteiten uitoefenen in een zone waar een gewapend

conflict plaats heeft worden beschouwd als burgers (P I - artikelen 50 § 1 en 79 § 1). Zij behoren tot de categorie van niet-geaccrediteerde journalisten, maar mogen geregistreerd worden bij de strijdkrachten. Zij genieten de bescherming als burgers. Het betreden van de zone van het gewapend conflict kan hun worden verboden.

- d) Belgische journalisten, officieel erkend door de Minister van Landsverdediging, krachtens het Koninklijk Besluit van 10 januari 1951 en buitenlandse journalisten officieel erkend door de bevoegde overheid van hun land, die de toestemming hebben verkregen van de Minister van Landsverdediging ingevolge hetzelfde Koninklijk Besluit om de strijdkrachten te volgen zonder er uitdrukkelijk lid van te zijn worden oorlogscorrespondenten genoemd. Er wordt hun een identiteitskaart model C (Zie reglement A 8) (C III - artikel 4.A4 en bijlage IV.A) verstrekt. Bij gevangenneming genieten zij het statuut van krijgsgevangene. Alhoewel niet geïntegreerd in de strijdkrachten dienen zij te gehoorzamen aan de richtlijnen van de militaire commandant. De praktische voordelen die deze groep van journalisten, en enkel zij, geniet, bestaan eruit dat zij beroep kan doen op de communicaties, transport en bevoorrading van deze strijdkrachten.

3. Er dient nog te worden nagegaan of:

- a) alle journalisten over een gepaste identificatie beschikken in functie van hun statuut (P I - artikel 79 § 3 en bijlage II);
- b) er een procedure bestaat waardoor de journalisten kunnen geaccrediteerd worden bij de strijdkrachten en zij het beschermd statuut van oorlogscorrespondent kunnen genieten;
- c) de aan de oorlogscorrespondenten overhandigde documenten, overeenstemmen met de voorschriften van de Derde Conventie van Genève artikel 4A4 en bijlage IV.A.

II. BETROKKEN DEPARTEMENTEN

- A. FOD Kanselarij van de Eerste Minister: coördinatie en algemene richtlijnen.
- B. Ministerie van Landsverdediging: accrediteren van de betrokkenen.
- C. FOD Binnenlandse Zaken: uitgifte van een nationaal identificatiebewijs conform de bijlage II bij het Eerste Aanvullend Protocol.

III. BUDGETTAIRE WEERSLAG

Op dit ogenblik is het niet mogelijk deze te omschrijven.

IV. STAND VAN ZAKEN

- A. Bij twee afzonderlijke besluiten van 12 april 1965, heeft de Koning documenten en tekenen ingevoerd ten behoeve van beroepsjournalisten en ondernemingen alsook van leden van de periodieke gespecialiseerde pers (Staatsblad 21 mei 1965 en 29 juni 1965). Deze documenten heten “nationale perskaart” en “doorgangsbewijs voor de periodieke pers”. Ze worden uitgereikt door de Minister van Binnenlandse Zaken op vraag van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België (AVBB) die nagaat of de aanvrager toelating heeft de titel van beroepsjournalist te dragen. Zij dragen de handtekening van de Minister van Binnenlandse Zaken of van zijn afgevaardigde. De Minister van Binnenlandse Zaken heeft eveneens bij omzendbrieven van 4 februari 1983 en 10 april 1997 identificatietekenen ingevoerd ten behoeve van personen die technische bijstand verlenen aan beroepsjournalisten.
- Krachtens artikel 79 van het Eerste Aanvullend Protocol (8 juni 1977, bekrachtigingwet van 16 april 1986, Staatsblad 7 en 22 november 1986), kunnen burgerjournalisten die door de strijdkrachten niet zijn geaccrediteerd als oorlogscorrespondent, een identiteitskaart bekomen van journalist op gevaarlijke missie, overeenkomstig het model in bijlage II van het Eerste Protocol.
- Geaccrediteerde oorlogscorrespondenten worden beschouwd als personen die de strijdmachten volgen zonder er deel van uit te maken en genieten van de bescherming door de Derde Conventie inzake de behandeling van oorlogsgevangenen (artikel 4), terwijl journalisten als burgers worden beschouwd in de zin van artikel 50, § 1 van het Eerste Aanvullend Protocol. Er dient dan ook een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de burgerjournalisten en de geaccrediteerde oorlogscorrespondenten die de strijdkrachten volgen zonder er daarom deel van uit te maken.
- B. Er bestaat geen nationale rechtsgrond voor het uitgeven van een identiteitskaart aan journalisten in de zin van artikel 79.
- C. Er zijn geen uitvoeringsmaatregelen voor het koninklijk besluit van 10 januari 1951.
- D. Het toelatingssysteem, voorgeschreven door dit koninklijk besluit is toepasselijk op de door het buitenland geaccrediteerde oorlogscorrespondenten bij :
1. het nationaal Press Information Centre (PIC);
 2. het tijdelijk PIC op nationaal grondgebied bij aankomende VS of UK versterkingen;
 3. het PIC van de Algemene Directie Imago & Public Relations (DG IPR) van het Ministerie van Landsverdediging.
- E. Het Koninklijk Besluit geeft echter geen uitsluitel voor wat betreft het Allied Press Information Centre (APIC) bij SHAPE en voor de oorlogscorrespondenten bij de geallieerde strijdkrachten waarvan de Belgische strijdkrachten deel uitmaken. Voorschriften dienaangaande werden bij de

NAVO door het Militair Comité verspreid onder het nr MC 301 « Relations with the media – Accreditation Study »

F. Identiteitskaart :

Er wordt een bijzondere identiteitskaart - model C van het reglement A8 "Onderrichting over de Administratie van het militair personeel" afgeleverd aan de verschillende categorieën van burgerlijk personeel vermeld in het artikel 4A4 van de Derde Conventie van Genève, toepasselijk op de oorlogscorrespondenten ressorteren.

Die kaarten worden bezorgd door het Ministerie van Landsverdediging.

De kaart, opgesteld in 5 talen, bevat de vermeldingen die voorgeschreven zijn door de bijlage IV A van de Derde Conventie van Genève (artikel 157 tot 160 van het reglement A8).

V. VOORSTELLEN VAN BESLISSING

- A. Het uitvaardigen van voorschriften met betrekking tot de uitgifte van een specifieke nationale identiteitskaart voor journalisten conform de bijlage II het Eerste Aanvullend Protocol.
- B. Een studie dient ondernomen te worden om na te gaan of het koninklijk besluit van 10 januari 1951 aan de gewijzigde situatie inzake geallieerde strijdkrachten aanpassing behoeft.
- C. Het nemen van uitvoeringsmaatregelen met betrekking tot het Koninklijk Besluit van 1951.
- D. Het opstellen van nationale militaire voorschriften die rekening houden met de NAVO voorschriften (MC 301 « Relations with the media – Accreditation Study »), de Derde Conventie en het Eerste Aanvullend Protocol.
- E. Het zou wenselijk zijn dat de bevoegde diensten bij Landsverdediging en bij de FOD Binnenlandse Zaken die de identificatietekenen uitreiken ten behoeve van beroeps- of gespecialiseerde journalisten en de personen die technische bijstand verlenen, ook op overlegde wijze de identificatiekaarten zouden uitreiken voor geaccrediteerde oorlogscorrespondenten enerzijds, overeenkomstig de Derde Conventie van 12 augustus 1949, en de identiteitskaarten voor journalisten op gevaarlijke missie anderzijds, overeenkomstig het Eerste Aanvullend Protocol van 8 juni 1977.

De aanvragen van accreditatielicenties en identiteitskaarten als oorlogscorrespondent zouden moeten worden ingeleid en ingediend bij het Ministerie van Landsverdediging door de aanvragende strijdkrachten of door de regering van hun land, terwijl de aanvragen van identiteitskaarten voor journalisten ingeleid en ingediend zouden moeten worden bij de FOD Binnenlandse Zaken door de AVBB of elke andere door haar erkende buitenlandse vereniging van beroepsjournalisten.

Het is voor een zelfde persoon onmogelijk tegelijkertijd te beschikken over een kaart van geaccrediteerd oorlogscorrespondent en over een kaart van burger

beroepsjournalist. De bevoegde diensten van het Ministerie van Landsverdediging en de FOD Binnenlandse Zaken dienen dan ook te zorgen voor overleg en uitwisseling van informatie over de aanvragers.

VI. LAATSTE BIJWERKING

December 2004

VII. DATUM VAN GOEDKEURING DOOR DE ICHR

14 december 2004

VIII. BIJLAGEN

/